

Toespraak van Hans van Velzen bij de herdenking van de 50ste verjaardag van de Vestdijkkring, op 2 februari 2022, bij het voormalige woonhuis van Vestdijk aan de Torenlaan 4 te Doorn.

Beste Vestdijkvrienden,

We zijn hier vandaag bijeen op een bijzondere dag en op een bijzondere plaats. Een bijzondere dag omdat het vandaag 50 jaar geleden is dat in Rotterdam de Vestdijkkring werd opgericht op initiatief van Ria Albers en Rob Rijnbeek. En wat is het bijzonder dat de Vestdijkkring nog steeds bestaat, een vaste ledenkring heeft en een prachtig tijdschrift dat tweemaal per jaar ons weet te verrassen met mooie verhalen over het leven en werk van Simon Vestdijk.

En we staan hier op een bijzondere plek, namelijk voor het huis aan de Torenlaan 4 in Doorn, waar hij heeft gewoond van 12 juli 1950 tot zijn overlijden op 23 maart 1971. Het was niet zijn eerste woonhuis in Doorn, want daarvoor woonde hij nog van 25 februari 1943 tot 8 juli 1948 aan de Parklaan 6 en van 9 juli 1948 tot 1 juli 1950 aan de Sterkenburgerlaan 10 in Doorn.

De biograaf, die ik ook in de rest van mijn verhaal zal citeren, schrijft daarover: “Een eigen woning betekende voor Vestdijk veiligheid en rust: géén lastige, onberekenbare huurbazen meer, geen onzekerheid meer over de duur van het verblijf.”

Hij werd hier meteen productief met de boeken *De dokter en het lichte meisje* en *De schandalen*. Na de voltooiing van *De schandalen* op 28 oktober 1952 gunde Vestdijk zich een lange schrijfpauze: hij speelde meer piano dan ooit, luisterde naar de radio en grammofonplaten, maakte aantekeningen over zijn luisterervaringen in oude zakagenda's, maar schreef wel lange brieven. Hij kwam echter in een lange depressie terecht waarvoor hij werd behandeld in het Christelijk Sanatorium in Zeist. Vanaf eind maart 1954 mocht hij weer op adem komen in zijn Doornse woning.

De eerste schrijfproef na achtentwintig maanden zwijgen legde Vestdijk tussen 15 en 31 december 1955 af, nadat hij op 13 december van het Ministerie van OKW de opdracht had gekregen een gedicht te schrijven bij de driehonderdvijftigste verjaardag van Rembrandt. Het werd het welbekende *Rembrandt en de engelen*.

Tussen 1956 en 1965 wisselde Vestdijk het schrijven van romans en literaire essays af met het schrijven en publiceren over muziek. Zijn grote wens was een boek over Mahler te schrijven voor het Mahlerjaar 1960, waarin het honderd jaar geleden was dat Mahler was geboren. Het boek verscheen op tijd, maar vond nauwelijks aftrek, de boekhandel nam er bij voorinschrijving 172 exemplaren van af en in totaal werden er 500 exemplaren van verkocht. Na het in hoog tempo schrijven van vervolgböeken, de serie muziekböeken, de Victor Slingeland-symfonie en de Anton Wachter-reeks, concentreerde Vestdijk zich in de zomer van 1958 op een geheel gefantaseerde roman, *De Ziener*, opgedragen aan Nol Gregoor.

De eerste vier, vijf maanden van 1960 gunde Vestdijk zich weer de rust om bij te komen van het romanwerk. Hij wandelde, hij fietste, hij luisterde naar muziek en schreef over muziek.

Op zondagmorgen 13 augustus 1961 stopte een opnamewagen van de Nederlandse Radio Unie voor het tuinpad van Vestdijks woning in Doorn. Ten behoeve van een radioprogramma worden kabels het huis ingevoerd, microfoons opgesteld en interviewer en geïnterviewde tegenover elkaar geplaatst. Daarna kan het interview beginnen. Vestdijk heeft broom geslikt en op tafel staat een jeneverfles. Na ruim twee uur werken met nauwelijks een onderbreking zijn de opnames voor zes uitzendingen voltooid. Ze gaan over Du Perron en Ter Braak, over het schrijfproces, over vroege invloeden, over *Terug tot Ina Damman* en *De Ziener*.

Op 22 oktober 1964 begon Vestdijk aan de roman *De onmogelijke moord*, waaraan hij drie weken werkte. Daarna reserveerde hij nog een maand voor twee correctieronden en het

overtikken. Hij situeerde het verhaal in en rondom ‘Het wapen van Sandenburg’, een etablissement dat een paar kilometer achter het geboortehuis van Achterberg aan de Sandenburgerlaan 2 ligt en dat hij met de dichter op een van de wandelingen had bezocht. Op 14 februari 1965 overlijdt Ans Koster en blijft Vestdijk alleen achter in het huis. Hij vierde op 17 oktober 1965 zijn zevenenzestigste verjaardag thuis met alleen Nol Gregoor als bezoeker, die er getuige van was dat de zevenentwintigjarige Mieke van der Hoeven opbelde, tien jaar nadat zij Vestdijk ontmoette en tekende. Enkele weken later nam Vestdijk een taxi en reed naar Miekies flat aan het Utrechtse Tolhuissteegplantsoen. Daarna ging het snel en op 27 december van dat jaar traden zij in het huwelijk. Toen de trouwauto’s al voorreden voor het bruidspaar en familieleden wandelde Vestdijk nog met de honden in het bos. Op Miekies vraag waarom hij zo laat was teruggekomen antwoordde hij: “Ach, ik wilde nog even alleen zijn, het is niet zo eenvoudig allemaal, begrijp je dat?” Uit het huwelijk kwamen ook al snel kinderen voort: Dick in 1967 en Annemiek in 1969.

De feestelijkheden rondom Vestdijks 70ste verjaardag begonnen in oktober 1968 met de uitreiking van de erepenning van de gemeente Doorn. Thuis nam hij in zijn trouwpak en op blauwe pantoffels de erepenning in ontvangst uit handen van burgemeester Ter Haar. Na afloop van de plechtigheid liet hij op dezelfde pantoffels zijn hond uit. Mieke wees hem achteraf op het ongewone schoeisel onder zijn trouwpak, maar dat kon hem niets schelen. Op 10 september 1970 maakt Mieke vroeg in de ochtend haar kinderen wakker en helpt hen bij het aankleden. Hun vader is die nacht gevallen en heeft zijn ribben gekneusd. Ondertussen wast de nachtbroeder haar sterk vermagerde man en helpt hem in de kleren. Om zeven uur rijden zij de Torenlaan uit voor een spoedopname in het Sint Antoniusziekenhuis in Utrecht. Op 22 maart 1971 werd Vestdijk de Prijs der Nederlandse Letteren toegekend; de volgende morgen om kwart over zes overleed Simon Vestdijk, waarna hij op 26 maart werd bijgezet in het graf van zijn moeder op Nieuw Eyk en Duinen.

Mieke bleef, aanvankelijk met de kinderen, tot haar dood in het huis aan de Torenlaan wonen en liet het in grote lijnen intact. De vele grammofonoplaten beneden en de schrijfkamer aan de voorkant boven met in de vensterbank de stenen die hij had opgeraapt tijdens vakanties onder andere in Berchtesgaden. De stenen waren volgens Hella Haasse, die Vestdijk eenmaal bezocht, een statement in de vensterbank. “Ik herinner mij dat hij een steen opraapte en zei ‘Das Steineres Meer’, dat voor komt in *Een Alpenroman*.”

Nu is het huis verkocht maar het blijft natuurlijk voor Vestdijk liefhebbers het huis waar Vestdijk woonde en veel van zijn meesterwerken schreef. Om dat te onderstrepen is er in samenwerking met de ANWB een herinneringsbord ontworpen dat hier vandaag met toestemming van de bewoners wordt geplaatst en wordt onthuld door de grote Vestdijkkenner en biograaf Wim Hazeu.